

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 175. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 31-го липня 1939.

No. 175. Jersey City, N. J., Monday, July 31, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТ ДАЛІ ОБМЕЖУЄ ПРОЄКТИ УРЯДУ

ВАШИНГТОН. — Фінансові проєкти уряду знов зазнали з боку сенату тяжкого удару. Сенат отримав проєкт уряду дати позички ріжним „портлатним” підприємствам суму двох і пів біліона доларів, на одну третину, себто 850 мільонів доларів. Об'єкт позички на шляхи у висоті 500 мільонів та позицію 350 мільонів на поправу залізничних в'їздів.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ „КОКУС” ЗА ПРЕЗИДЕНТА.
ВАШИНГТОН. — Конгресмени Демократичної Партії мали свої збори, звані „кокус”, на яких були прийняті 189 конгресменів. Всі вони однодушно ствердили, що треба задержати дисципліну внутрі Партії й треба підтримувати президента. Та водночас вони не хотіли тонко висказатись, у чому саме вони мусять його підтримувати. До точного означення не приходило тому, щоб часом замість згоди не викликати ще більших ріжниць.

\$25,000 НАГОРОДИ ЗА БАНДИТА.
НЬО ЙОРК. — Окружний прокуратор Дюї домагається від міста нарахування \$25,000 нагороди за схоплення, живого, або мерлого, генгстера Луїса Бухальтера, званого також Делке. Цей генгстер систематично вимордовує всіх своїх бувших спільників, а також ті особи, які щонебудь про нього знали. Недавно, як підозріває поліція, цей Бухальтер, чи його помічники, через помилку замордували одного ньюйорського бизнесмена, званого Пен. Вони хотіли замордувати якогось Орловського, що був колись втаємничений у генгстерську організацію Бухальтера. Поліція віднашла Орловського, але той не хоче нічого видати. Бувший спільник Бухальтера, Гураг Шапіро, кілька місяців тому сам віддався в руки поліції, щоб відсидіти кару двох літ тюрми. Тепер поліція підозріває, що він згодився до тюрми, щоб урятуватись перед Бухальтером.

ПОЛІЦІЯ ЧЕРЕЗ ПОМИЛКУ ЗАСТРІЛИВ ЧОЛОВІКА.
НЬО ЙОРК. — Поліцей Лоріс Пенза, підпирши собі, почав на однім підв'язі із залізям стріляти до влучі. Одна з його куль пробила стіну стоячої там шопи і в середині поцілила в голову негра, вбиваючи його на місці. Поліція арештувала. Та у в'язничній клітці він сплв собі петлю зо спідного білля та й повісився.

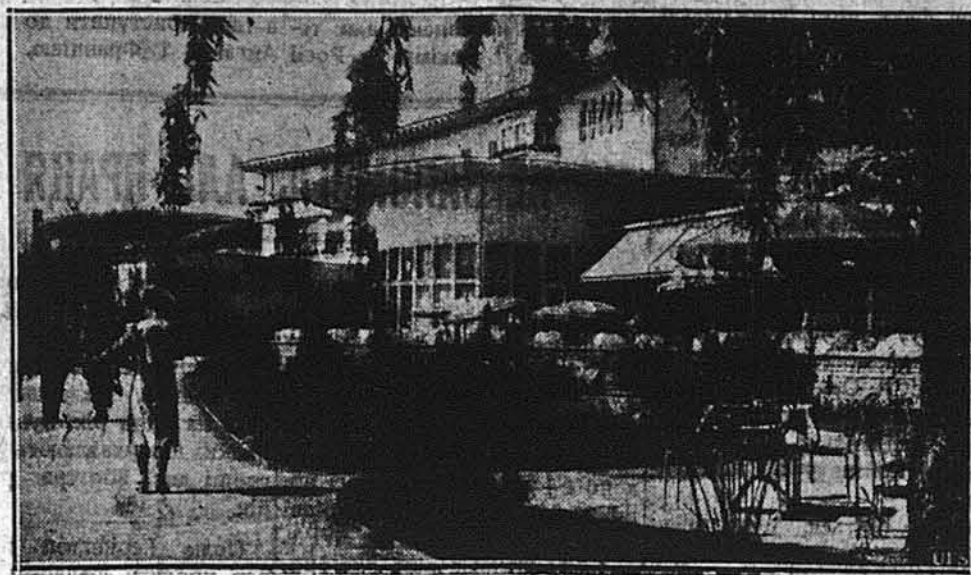
РУЗВЕЛТ ЗАСТАНОВЛЯЄТЬСЯ НАД ЗАКОНОМ ГЕЧА.

ВАШИНГТОН. — Закон Геча, який забороняє всім федеральним урядникам, головню тим, що мають щонебудь до діла з суспільними підмогами, встрявати в політику, стане дійсним законом шойно тоді, коли його підпише президент. Та президент ще застановляється, чи підписати його, чи ні. Покищо він тільки зазначив, що цей закон „загальниковий”, однак ще також не сказав, що його не підпише.

ОСУДИЛИ „ТРОСТ” МАШИН ДО ПИСАННЯ.
НЬО ЙОРК. — Суд признав винуватими „змови”, або „тросту”, чотири великі фабрики машин до писання, Ремінгтон-Ренд, Ондервуд, Роял і Смит. Згадані компанії змовлялись щодо ціни. Індустрія виробу машин продає що року на 50 мільонів доларів продуктів.

ТЕРТЯ НА КОНГРЕСІ БАПТИСТИВ.
АТЛАНТА (Джорджія). — На світовім конгресі баптистів прийшло до словного тертя між англійськими представниками, які обороняли демократію й осуджували націонал-соціалізм та фашизм, і німецькими та італійськими представниками, які обороняли свої режими й твердили, що християнство не можна причіплювати тільки до якоїсь одної правлячої системи.

ЩЕ ПРО „МОРАЛЬНЕ ОЗБРОЄННЯ”.
ДЕЛ МОНТЕ (Каліфорнія). — На світовім конгресі „морального озброєння” забирали слово представники скандинавських держав і твердили, що „моральне озброєння” у їх краях поступило досить далеко й унаслідок того панує в них згода між поодинокими суспільними класами, як теж повна толеранція супроти інших народів. Бесідники підкреслили, що засади „морального озброєння” в їх краях пропагували письменники, мистці, а далі суспільні діячі, промисловці й робітничі провідники. „Правдива демократія залежить не лише від закону й інституцій”, говорив один із них. Це питання спільної відповідальності. Вона вимагає виховання нового типу чоловіка, отвертого, свобідного, безстрашного, який бере на себе відповідальність, живе в дружбі з іншими людьми, любить свій край і слухає Бога. Ви не можете створити доброї демократії з поганих демократів”.

ВИСТАВА, АЛЕ ІНАКША.

Рівночасно, як в Америці відбуваються аж дві величезні вистави: в Нью Йорку й в Сан Франциско, відбувається в швейцарським місті Ціріху Краєва Швейцарська Вистава. На світліні: модель модерного готелю, виставлений на тій виставі. Вистава стягає велике число європейців.

НОВІ БАГАТІ ДЖЕРЕЛА НАФТИ В СОВЕТАХ.

У найбільшій осередку советського нафтового промислу, Баку, натрапили на нові, незвичайно багаті нафтові джерела. Один із нововитверчених шибів має видайність 500 тон ропи на добу.

КАНАДА МАЄ НАЙВИЩІ ПОДАТКИ.

Американська Академія Політичних і Суспільних Наук оповістила, що Канада має найвищі муніципальні податки в світі. Ось листа податків: Канада має \$40.6 пересічно на 1 мешканця; Злучені Держави 36, Німеччина 26.8, Японія 26.1, Голандія 21.5, Англія 19, Італія 12, Франція 1.7, Польща 11.6, Швеція 3, Швейцарія 1.5, Бельгія 0.3.

КРИТИКУЮТЬ УРЯД ЗА СУДЕТСЬКИХ НІМЦІВ.

Добродійне Товариство Синів Англії, яке завжди займає, критикувало на своїм зібранні в Вінніпегу доміняльний уряд за те, що до Канади впустило судетських Німців, які поселились у тій частині Піс Риверу, що належить до Бритійської Колумбії. Згадане товариство домагається, щоб канадійський уряд впустив таке саме число англійців з Великої Британії і на таких самих умовах.

ДВА РОКИ ЗА КРИВОПРИСЯГУ.

Стефан Никифоров з Ошани, Онт., був засуджений на два роки тюрми за кривоприсягу, що трапилось прямо через дурницю. Никифоров гнав заскорою авто і його пізнали до суду. Щоб „вирежтись”, він дав найомому юнакові 20 доларів нагороди, щоб посвідчив на розправі в його користь. Але не вдалось, бо юнак зловлено на кривоприсязі й він пішов на чотири місяці до в'язниці, а тепер Никифоров дістав два роки. Суддя Мекібон замінив при тій нагоді, що він не може ніяким способом зрозуміти, чому саме Никифоров заплатив юнакові 20 доларів омити кару за шкуру їзду, що вноситься десятку, наражуючи юнака й себе на серйозні консеквенції, отримані з кривоприсягою.

НІМЕЧЧИНА ЗАБОРОНИЛА РЕКЛАМУВАТИ АЛЬКОГОЛЬНІ НАПИТКИ І ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ.

В німецькій пресі появилися численні комунікати про велике обмеження реклами алкогольних напиктів і тютюнових виробів у цілій Німеччині. В майбутньому не буде вільно вести ніякої пропаганди за поширення консуції алкогольних напиктів і тютюнових виробів, зокрема між молоддю, бо вони впливають погано на стан здоров'я. Одноразом в цілій Німеччині поведуть енергійну акцію за консуцію безалкогольних напиктів. Ще більшим обмеженням підлягатиме реклами тютюнових виробів. З усіх реклам за поширення тютюнових виробів усунуть постаті жінок і розвинуть найенергійнішу акцію проти курення тютюну між молоддю і жінками.

ПРОЄКТ БУДОВИ МОСТА, ЩО ПОЛУЧИВ ШВЕЦІЮ І ДАНІЮ.

Три роки тому повстав проєкт будови моста, що получив би Данію і Швецію через пролив Ересунд. Тепер цю пропозицію, урядово законом, нікували міністрам комунікації обох держав. Проєктодавець інж. Кампан заявив, що коли оба уряди не порозуміються фінансувати будову такого моста, то його побудують приватні підприємства.

ЖАДАЮТЬ РЕЄСТРАЦІ ЧУЖИНЦІВ.

Відділи Канадійського Леґіону в Саскачевані і Принс-Алберті ухвалили резолюцію, а якій домагаються від канадійського уряду, щоб переведено реєстрацію всіх чужинців у Канаді.

Причина, чому ухвалено таку резолюцію, є та, що ситуація в Європі напружена, а в Канаді посилюють свою діяльність організації, які протидіють демократичній системі правління.

БАТЯ ІНТЕРВ'ЮВАНИЙ.

Влада протекторату відмовила відомому фабрикантові обуби Баті дозволу на вїзді за кордон. Одноразом передано його під поліційний нагляд.

ДИВНЕ САМОГУБСТВО СЕЛЯНИНИ.

Кримінальна хроніка в газетах наших днів незвичайно багата. Зокрема у великих містах гине що дня кілька осіб з ріжних кол суспільності, накладаючи на себе руку. Але як розуміти оцю цікаву, хоч незаметну і тиху подію, що про неї пише преса? Випадки самогубства — читаємо — поміж вірующими, зокрема поміж селянством, назагал дуже рідкі. Незвичайна під цим оглядом подія скоїлася недавно на Дубенщині. Перед святом Вознесіння йшло до Почаєва багато паломників. Один з жіночих гуртів паломництва ночував по дорозі у селі Підвисокому біля Дубна. Жінки йшли із далекої Холмщини. Одна з селянок, яку називали Агафія (назвища паломники не знають) була дуже схвилювана і безконечно оповідала одну й цю саму історію про закриття церкви в її парохії. А вночі у Підвисокому, коли всі подіяли спати, селянка Агафія ще довго молилась і потім неспомітно щезла. Ранком знайшли її неживу у глибокій студії. Ця подія викликала на почаєвському празнику велике враження серед мас вірних.

НАПАД БАНДИТІВ НА СЕЛЯНИНА.

Вночі з 19. на 20. травня ц. р. невідомі досі бандити напали на дім багатого господаря Павла Мотилу в Глинині, пов. Бережан, у цілі грабунку та важко його поранили. Однак грошей не встигли знайти, бо сполошені втекли. — Цікаво, що тієї самої ночі поздирав хтось усі рішні та національні прапорці з хреста знесення панщини в селі, як також з Володимирівського хреста біля церкви.

НЕ ЛЮБИВ БАНКІВ — СТРАТИВ П'ЯТІ І ПІВ ТИСЯЧІ ДОЛАРИВ.

Сіенарський інженир у Вінніпегу, Джан Гардент, не любив банків, а особливо протидівав тому, що на банкові неки треба наліплювати ще стемплі. Отже Гардент тримав усі свої ошадності — \$5,500 — у пивниці. Кілька днів тому, коли він пішов до пивниці, щоб узяти собі кілька доларів, не застав там ані цента. Всі гроші хтось украв.

ХОЧУТЬ ЗАГАРБАТИ ПОЧАЇВСЬКУ ЛАВРУ

ЛЬВІВ. — „Діло” з 14. липня б. р. пише, що в католицькому часописі „Мали Дзенник” (ч. 184) появилася стаття під таким заголовком: „Ревіндікація Почаївської Лаври — справа пильна й дуже важна”. Цей часопис видають духовні особи з „Місії Непокояяней”, а не, як пише „Діло”, якісь люди з вулиці, що не потребують з нічим рахуватись і нічого соромитись. Тому від духовних з „Малого Дзенника” требаб вимагати якогось примітивного знання історії й християнсько-етичного, відходу до справи, а бодай запам'ятати 10-ту заповідь: „Не погадай ніякого добра, що є твого ближнього”. Та польські отці виходять із задоження, що „з огляду на зміщення ревіндікаційної акції на Волині” треба тепер шдої сітки нових костелів і тому беруться „ревіндувати” Почаївську Лавру. „Діло” питає: Хто в кого забрав Лавру? Що тут відбирати? Таж Лавра ніколи не була ні одної години римо-католицьким монастирем і ніколи ні одного дня не належала до поляків. Зате історична правда стверджує, що почаївський монастир від самого початку був православною і належав до українців. Від 1713 р. став він уніятським, але все належав до українського народу; а від 1831 р. почаївський монастир під іменем Лаври знов перейшов у руки православних. Історична відомість про почаївський монастир сягає дати 11. лютого 1213. Це акт дарування маєтку на монастир, т. зв. „Дипльомат”, якого зміст переданий у листі короля Жигмонта з 20. травня 1527 р. Лист писаний українською мовою.

НОВА ВЛАДА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.
УЖГОРОД. — Мадярьський уряд установив остаточно таку владу для Карпатської України: барон Переній регенційний комісар. Його співробітники є: д-р Олександр Бескид, о. д-р Юрій Маріна і Михайло Демко. Поодинокими жупами (адміністративними одиницями) кермують: ужгородською д-р Юрій Дюріч і д-р В. Балаж, берегівською д-р Корнелій Бескид і д-р Арпад Халмош, а хустською Адальберт Ришко і д-р Павло Коссей. До парламенту в Будапешті покликано 10 представників, а до вищої палати двох: д-ра Осипа Каміньського та о. А. Ільницького.

ВІДПЛАЧУЮТЬ ЗРАДНИКОВІ БРОДІЄВІ.
ЛЬВІВ. — „Новий Час” з 15. липня подає репортаж про сумну долю руссо-мадярона Бродія. Пише, що Бродій, цей „борець за злуку Угорської Русі з короною св. Стефана”, тепер мадяран уже не потрібний, а навіть невідгидний. І тому Будапешт зачав кампанію проти Бродія при допомозі мадяронських священників. Ті останні видали відозву, яку „Новий Час” передрукував у цілості. А в тій відозві звиняється нарід стояти при о. д-рові Марині, що є „канонік, професор, віцектор і душпастир”, коли Бродій ніщо інше, а тільки „сільський дяк”. Тепер знову, пишеться у відозві, провадитиме народом духовенство, що вже 1,000 літ ним провадило і що знає не лише по-руськи, але й по мадярськи говорити”. Відозва повертається також й проти Феніки.

НАПАД НА ГРЕКО-КАТ. ЕПІСКОПСЬКУ ПАЛАТУ.
ПЕРЕМИШЛЬ. — Уночі з 12 на 13 липня пробували бандити ограбити греко-кат. єпископську палату. Та бандити завважили сторож і повідомив поліцію, яка зараз прибула. Прийшло до стрілянини. Бандити, а було їх три, відстрілювались і видали 50 стрілів. Одного бандита вбито, другого спіймано, а третій утік.

„НАНАЛЬНИЙ РЕДАКТОР”.
ЛЬВІВ. — Усі українські газети, як пише „Новий Час”, мають тепер одного спільного „нанального редактора”. Є ним — новий польський пресовий декрет, а властиво — польський цензор, що урядє на підставі того декрету. Покищо ще законна не приказують, що має українська преса писати, але вже і в тому напрямі дещо робиться. Вже є перші спроби польської влади в напрямі „позитивної організації прикладної опінії”. Та, як підкреслює „Новий Час”, уся українська преса всіх політичних напрямків таки далі непохитно обороняє засади свободи слова і своєї самостійності. Тому видня польської влади не в тому, що вона наказує, як передусім у тому, що вона наказує, бо тут урядє польський цензор.

ЦІКАВА ПОЯВА.
ЛЬВІВ. — Накладом „Нашого Прапора” вийшла цікава і цінна книжка великого формату в 3-х підручниць кравецьких кроїв”. Книжка має 100 сторінок і 61 рисунків. Написав І. Дрона, визначний фахієць кравецтва, що працює у сроду факу 33 роки. Автор поставив собі завдання: дати готовий підручник найновіших кроїв усіх родів одягу. З нього можна навчитись модерного крою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакції не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
В Канаді має право пошти гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕВТРАЛЬНОСТЕВЕ ФІЯСКО

У конгресі ще й досі не вирішено питання неутралістського закону, що має встановити поведінку Злучених Держав на випадок світової війни. Боротьба за цей закон розгорілася до того, що президент Рузвельт загрозив виїхати по краю на кампанію, щоби переконати край, що лише його думка відповідає інтересам краю та що перемога противної думки є допомогою для Гітлера й Муссоліні. Коли справа доходить до такого розгара, то вона заслуговує на висвітлення.

Ведеться тут боротьба між двома поглядами. Як кажуть самі, себе взаємно поборюючи сторони, одній стороні йде за те, щоб заборонити довіз зброї, амуніції й усякого воєнного приладдя котрійнебудь воюючій стороні, а другій за те, щоб не забороняти довозу такого товару, але дозволити його продавати лише за готівку. Щоб знати справжню різницю між двома становищами, треба передовсім знати деякі факти.

Передовсім факт, що Франція й Англія своїми флотами панують над водними дорогами по Атлантику й панували б над ними певно на випадок війни. Через те вони одні можуть купувати товари в Америці, до чого зрештою вони мають тут величезні припаси золота, яких Німеччина й Італія не мають.

Однак ні Франція ні Англія воєнних матеріалів мабуть тут купувати не будуть, принаймні не у великій кількості, бо вони їх самі виробляють. Вони будуть либонь, як у першій великій війні, купувати лише поживу, бавовну, мінерали й хемікалії, до яких заборона вивозу амуніції не відноситься. Через те між існуючим законом про заборону вивозу амуніції та його знесенням нема основної різниці в практиці. Однак ухвалення закону про дозвіл торгівлі лише за готівку автоматично скріпив би силу держав, що контролюють море, ще далі обмежувати торгівлю морем. Такий закон немовби казав цим державам: „Купуйте собі в нас все, що хочете, але за готівку й возіть це добро самі!” Крім цього такий закон автоматично поставив би межі закупкам воюючих сторін в Америці, бо їм не вільно би затягати позичок і ними платити за свої закупки. Це значно унеможливило б можливість втягнення Америки у війну по тій стороні, котра в Америці зазичилася на більшу суму.

Більшість американського народу хоче на випадок війни двох річей: перше, щоб уряд не пустив Америку у війну; друге, в межах першої умови дати допомогу тим державам, з котрими Америка симпатизує. Хоча президент Рузвельт каже, що досягнення цих цілей можливе лише дорогою ухвалення його плану, багато людей показують, що всякий розумний аргумент промовляє за те, що цих цілей досягнути можна другою дорогою, котру президент осудив. Вони думають, що досить просту справу заматано й поплутано гарячковими аргументами й ще більше гарячковими кроками з обох сторін.

Вагання Москви

Переговори Англії й Франції з Москвою тягнуться вже більш як сто днів. Москва вагається, Москва шантажує, Москва кокетує держави „осі”. Таке пишуть газети. Деж причина цього вагання?

Його стараються висвітлити кореспонденти деяких європейських газет, які були свого часу в Москві, а серед них і знаний свого часу московський дописувач віденської преси, Н. Бассексес. Він там поглянув факт, чому кремльські мірдатні кода стримують заключити союз із західними демократіями:

З самого початку советської влади боролася вона з європейською ітервенцією. Але ще більше ніж збройної, боялася вона інтервенції духовної. Ось чому в цілім СССР не знайдете європейського часопису; ось чому так мало є європейських кореспондентів у СССР. Ось чому ті європейці, що перебувають у Советі, радикально відтіля від усякого контакту з населенням.

Влада боїться, щоб чужі європейські ідеї не захитали комуністичною ідеологією, яка є безконкурентна тільки тоді, коли посідає монополію на людність. Коли ж Європа, хоч би лише Англія й Франція, стала союзниками, приятелями С. С. Р., то з впливами європейських думок на советську людність уже тяжко було б змагатися. Думкам заприяненій демократії легше було би проникнути в душі советських громадян, ніж думкам ворожій демократії. А таке проникнення було б дуже небезпечно для большевицького режиму.

Можна уникати психічного контакту з ворожою державою. Але як того контакту уникнути з союзником? Не можна китайським муром відгороджуватися від людей, з якими завтра доведеться може разом, як із союзниками, боротися проти спільного ворога...

Тісний договір із західними демократіями загрожував би советській ідеології і її безконкурентним впливам на людність СССР. Крім того треба було зліквідувати й роботу комінтерна, бодай у союзних державах, бо не можна було розкладати армій і уряд союзної країни! Демократичні країни, або

бодай деякі їх групи, відкидають союз із Росією з обави перед впливами комунізму. Росія боїться Союзу із західними демократіями зо страху перед впливами ворожих комуністичних ідей заходу...

Хто знає, яку роль відіграв контакт царської Росії з Європою підчас наполеонських війн у процесі кристалізації сил, ворожих пануючому тоді в Росії режимові (повстання декабристів 1825 р., нігілізм і т. п.), той легко зрозуміє, яку небезпеку для те-перішнього режиму в Росії Англією й Францією.

НЕ ЗАПОМОГА, АЛЕ ПРАЦЯ

Адміністратор WPA, полк. Герингтон, сказав на конференції громадян, яка відбулась 20-го червня 1939 року в Істес-Парку в Колорадо, що в плані WPA є давати людям не запомогу, але працю. Так воно є і так буде ще довгі роки. Треба знати, що ті бідні люди, які працюють на WPA, роблять хосенне діло для громади.

„Я думаю”, сказав полк. Герингтон, „що неправильно було б говорити про WPA, що це допомога. Не забуваймо на те, що праця є працю, без огляду на те, в якій формі і серед яких обставин ми її виконуємо. Я не годжусь з думкою, що коли громадські установи дають потребуючим людям нагоду заробітку, то ніби це вже не робота, а щось інше. Програма WPA — це робота”.

В далішній своїй промові полк. Герингтон сказав, що надлишок робітників в Америці буде ще довго і їй треба використати власне для такого діла, яке ми робимо тепер. Нарікаючи на безплідність і нестачі при допомогі робіт, полк. Герингтон сказав:

„Мені здається, що добре було б, якби ми розраховували час і склади програму не менше як на один рік наперед. В цей спосіб можна уникнути недомагання й уліпшити виконання праці на наших проектах”.

Полк. Герингтон доводив, що хоч допомогі роботи йдуть рік за роком, то адміністрація не має права на у-

теж мав би тісний контакт Москви з західною Європою...

Ось чому боїться Москва заключити союз з Англією й Францією, ось чому вагається вона. Ось чому великий голос у Кремлі мають „товариші”, які радять почекати, аж по-сварена Європа вискубає собі взаємно всі пір'я в евентуальній війні, щоби потім Росія могла з'явитися на полі бою як важкий чинник, не понісши ніяких жертв.

Очевидно, що може прийти до цього, що Англія буде як так далеко уступати, що Союзетам не буде іншого виходу, а такі приступити до союзу з Англією й Францією.

ложення систематичного плану в цій справі. Робота на федеральних проектах мусить бути викінчена до року, тому, що конгрес ухвалює фонди лиш на один рік. Бувають випадки, що ухвалюють на це гроші два, або три рази на рік.

Полк. Герингтон порівнював проекти федеральних робіт з такими ж роботами в тоталітарних державах і говорив, що радий з того, що американський спосіб затруднювання робітників не залежить від волі диктатора, якого не можна критикувати. В Злучених Державах така програма праці — сказав Герингтон — „була і є запорукою наших вільних політичних і економічних установ”.

Обговорюючи причини, чому саме Америка не може обтрятися від безробіття, полк. Герингтон сказав, що одною з причин є малий вклад грошей в індустрію. Він говорив, що остаточно бізнес поправиться, але це „візьме довгий час, ніж де-хто представляв собі пару літ тому”. Йому здається, що серед таких відносин у модерній індустрії федеральні проекти відіграють поважну й корисну роль.

„В часі великого безробіття”, сказав полк. Герингтон, „одиноким виходом є запомога. Дехто думає, що з економічного боку це добре, але я не вірю. Нерозумно було б давати здоровим людям запомогу тоді, коли вони можуть сповняти корисну роботу для громади й заробити собі на

життя. Було б дуже неумудро й неекономічно, якби мільони спосібних, здорових і високо кваліфікованих людей в Америці марнували свою силу і талант — відстаючи запомогу. Багато з них осталися б безробітними раз на все. Для Америки це була б велика шкода. Не по демократичному було б означувати мільйони наших громадян, як економічно залежних від держави і кидати їх у без-

надійність. Пам'ятаймо, що завдяки таким безробітним і безнадійним масам прийшли до влади диктатори. Якщо ми хочемо зберегти демократію, то не робім тої самої помилки. Треба дати безробітним людям нагоду заробити на прожиток і використати їх спосібності для добра громади. Це власне робить WPA. „Так думаю і маю підставу вірити, що таксамо думає американський нарід”.

Треба бути готовим на кожну жертву

Вище сказане вимагає від кожного члена української нації потреби „віднайти себе”. Так пише про це старокраєва „Жіноча Доля” (ч. 13—14). І розуміє це так:

„Через наше широке народне поле пливе ріка, яка розділяє народний організм на дві, неспівмірні частини. На одній березі стали „патріоти”, що про них писав І. Франко: — „Ти, брате, любиш Русь, як дім, воли, корови” — люди, які свій „патріотизм” тракту-

ють тільки, як інтерес; які то-му держаться української нації, бо переконані, що це їм, як не сьогодні, то завтра, „виплатиться”. Сюди належать також ті, що вважають себе на-чеб за добрих „ширих” українців, але від багатьох літ, а то й усе своє життя, привикли стояти оподалік від народного життя, як ті статистичні, що придивляються до гри акторів. Навіть у цій хвилині, коли навколо вирує буря, коли котяться грізні хвилі, вони стоять з боку та чекають на готове, що хвиля принесе.

„По другій березі тої граничної ріки стали люди, про яких можна сказати, що вони мають глибоке, свідоме пере-життя відчуття свого українства. Вони сприйняли його в свої серця, як священну ідею, яка не знає обмежень часу. Для них святокрадство, жда-ти в безділлі на те, що принесе снапа доля, а навіть відмі-рювати здійсненні тої ідеї осцягами, чи невдачами одно-го покоління. Як добрий са-дівник засаджує горіх у зем-лю і чинить це з любов'ю, хоч має в своїй голові ту свідомість, що з овочів може кори-статиме не він, а той, що ко-лись приїде по них, — так і вони віддають свій труд, своє здоров'я, свої найкращі літа батьківщині, думаючи про

тих, що колись прийдуть по них. Для них любов до батьківщини, внутрішня потреба жертвуватися для тої любови, стала заповітом їх життя.

„З гордістю мусимо при-знати, що до цього активно-го, здібного до всякої праці й посвяти загалу, поруч із старшими, посивілими в на-родній праці робітниками, стає на народній ниві й свідо-ма, працююча й саможерт-венна молодь, як інтелігентна, так і селянська й міщанська.

„Більшість українського на-роду віднайшла вже свій шлях, — шлях, який для кож-ного українця може бути тільки один, як один Господь на небі. Цей шлях — це гли-боке, доведене до найтоншо-го нерву нашої душі й мізки, наше свідоме, готове на кож-ну жертву українство.

„Алеж пасивності, нерішучості, бездіяльності мусимо позбутися й усі решта, що хо-чемо мати право звати себе українцями, українцями. О-станній уже час віднайти се-бе, приділити до рідного на-родного організму та вияви-ти свою спорідненість гідним, достойним, готовим навіть до жертв поступованням”.

НА РОЗПУТТІ

Історія одної родини. Напи-сав Р. Д. Савчак. З передмо-вою Л. Нигрицького. Ст. 128. Видавництво „Українська біблі-отека”. Видавець Іван Тиктор, Львів.

Оповідання одного ад-воката, що через помил-кове виховання не вдали-ся йому діти.

Ціна 50 центів.
Замовляйте в „Свободі”:
„Svoboda”
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

Пуйі і Ферререт.

ЧИМ ПОВИНЕН БУТИ ХЛОПЕЦЬ?

(Із каталонського).

Десь — він не знав уже де — прочитав був батько по-важну стейку, яка це важна справа, щоби діти самі виби-рали собі звання; які то ліхи наслідки можуть вийти з то-го, коли ми поступили лег-кодушно тоді, коли рішається справа вибору звання та ка-рієри...

Хлопцеві було чотирнацять літ, він був кремезний та би-стрий, як мало хто. Повинно було бути з нього щось пут-нього. Як звання повинен би він вибрати йому? Вже була пора ствердити, до чого хло-пець має охоту. Воно повин-но відбутися трохи святочно. Запросив дві тітки, одного вуйка та хресного батька. Вони разом із батьками мали творити свого роду родинний трибунал, а це робило на хлопця велике враження. Він трохи застрашився. Мати ска-зала хлопцеві: „Завтра рі-шитись твоя доля. Розваж до-бре, що відповіси батькові. Не говори на вітер, звання, яке йавеш, повинно бути для те-бе приємністю. Подай це, що

тобі після доброї надуми бу-де здаватися найвідповідні-шим. Так для проби: Що тобі найбільше сподобалося би? Розмірний, задуманий хло-пець відповів: „Дозволь мені подумати ще одну ніч. Гадаю, що не помилюся.”

— А що ти подумав? — Я волів би про це не го-ворити наперед. Коли я тобі сьогодні скажу одно, а за-втра щось іншого, то ви мо-гли б думати, що я сам не знаю, що хочу. Завтра скажу при-всіх.

Мати згодилася та була вдоволенна, що має таку вто-ропу дитину. Хлопець не міг спати всю ніч. Як перед засланими вікнами став сіріти ранок, у змучений голаці хлопчини кружляли три звання. Коли йому не дозволять на перше, він подасть друге, а коли й на те не згодяться, то назве-третє...

Пополудні зійшлися своя-ки. Прийшла рішача хви-лина. Почалася короткою ба-тьковою промовою, другу про-

мову виголосив хресний бать-ко, потім тітка стала лагідно напам'ятати. Потім прийшло питання, що мало рішати про долю: „Чим найраніше хотів би ти бути, як підростеш?”

Мати мало що не була гор-да, тітки всміхалися, мужчи-ни поглядали вижидаючо. — Моряком, — сказав хло-пець отверто.

Всі видивилися... Моряком, коли море так далеко і ніхто, з родини не був на морі! Хло-пець дуже розчарував їх. Ця відповідь виглядала для них не лише неумудра, але й дуже фантастична. Як міг цей мрій-ливий дурник прийти на таку думку?

— Яким моряком? — під-сміхнувся батько — є моряки воєнної і торговельної фльо-ти, є моряки та капітани й ін-ші, що працюють при ливах. Є теж моряки, що провадять рибальський корабель... Яким то задумав бути?

Батька бавив цей дивний погляд хлопчини.

Хлопець відповів поважно: — Я хотів би бути кермані-чем. Тоді я буду перший пі-сля капітана й кермуватиму кораблями, що пливуть до да-леких країн, де живуть інші люди ніж у нас, дивні дерева

та птахи з дивовижним опи-ренням.

— Та хіба не при воєнній фльоті? — перебила мати трівожно.

— Ні, при воєнній фльоті не хочу.

З інших ніхто не брав поважно його відповіді. Пропа-ло довіря, яке вони мали до хлопця, як до розумної дити-ни. Мамі кровавилося серце, як вона подумала, що її синок буде на морі, а грозитиме йому хуртовина та підводні хвилі та дивні морські потво-ри. На саму згадку, що може не бачитиме сина цілими міся-цями, зайшли й очі сльоза-ми. Мати відчувала, що му-сить допомогти дитині в таку хвилину. Може нерозум ма-тері заглушував журу. Вона ви-правдувала його відповідь, пояснювала, що він тому ви-брав собі таке звання, що лю-бив малювати кораблі. „Йо-му як лише попадеться в ру-ки якийсь часопис — говори-ла вона — або якийсь обра-зок із морем і кораблями, то він наче несвій. Нераз поди-бав я його на стриху при вікні, звідкіль видно пристань, а в погідні дні навіть кораблі, як починаються і відплива-ють. Оповідання про море й моряків та про досвідні подо-

рожі читав він усе найрадіш-ше. Цієї своєї відповіді не скопив він так із повітря. Я гадаю, що він дійсно має охоту бути моряком. Та я перша не раджу йому та воліла б, щоби він призадумався над чимсь іншим.

Всі були такої самої думки. Та передовсім слова хресно-го батька прохолодили оду-шевлення хлопчини для мо-ряцького звання. Саме тому кілька днів читав він — мо-ляв — що нема ніяких вигля-дів для кар'єри моряків і ка-пітанів. Навіть сини моряків, які чейше ще найкраще мо-гли мати охоту до такого звання, не вибирають його. Всі пішли на суходіл. То бу-ла служба без слави та ко-ристі. Моряцьку школу зам-кнути, бо замало цікавляться нею.

Хлопець відступив від цієї думки.

— Отже, — озвався батько — що тепер? Світ і без моря доволі великий, а добрих фа-хів є чимало. Тож говори!

Хлопець відповів: — Я рад би бути летуном.

А то раз! Це що знову! Чи хлопець хоче мати їх за дур-нів? Вуйко, хресний батько, батько й мати та тітки зляка-лися ще більше, ніж перед-

тим. Якто така думка могла прийти хлопцеві до голови! Це було ще більше незрозу-міле, ніж бажання бути моря-ком. Навіть мати не вміла по-яснити того. Як міг хлопець зрозуміти це нове, ще диво-вижніше замишування хлопчи-ни до чогось, що навіть не за-служувало на назву „звання”?

Дитина сама пояснила це. Вже здавна одушевлялася в кінці літаками та пілотами. А два роки тому один летун му-сив осісти недалеко села. Як летун направляв літак, хлопці цілими годинами оглядали а-парат із близька. А пілота за той час розповідав глядачам дивні героїські пригоди. Вкін-ці він спитав хлопців: „Хто з вас хотів би бути летуном?” І, не ждучи на відповідь, по-клав руку на голову одного хлопчини, що стояв побіч нього, та сказав до нього: „З тебе буде летун. Ти вигляда-єш на рішучого та відважно-го...” Потім відлетів наче птах... Батько не міг здержати-ся, щоб не запитати: „А коли тобі так якийсь злодій був сказав, що ти повинен бути злодієм...”

Хлопець не дав себе збити з пантелику. Навіть, коли б лі-так був не осів біля села, він рад би бути летуном. Моря-

ком або летуном.

— Мені хочеш це говорити? — крикнув батько сердито. — Той чоловік, що злетів із по-вітря, здавався тобі якоюсь казковою істотою, що ширяє у хмарах, а головою досягає неба. Такі ви діти: фантазія і більше нічого. А я здався на тебе, на твій розум!

Хлопець боронився, трохи ображений і трохи непевно. Відчував, що його не зрозумі-ли. Коли він лише міг ви-разніше висловитися! Море й повітря, далекі, ясні простори, з їх світлом і небезпеками, він так любив їх, його молоде серце тужило за пригодами. Мріяв про славу, як мало ко-тра дитина. Це ніхто в селі не сказав, що хотів би бути мо-ряком або летуном. Він один бажав це.

Родина була проти нього, похитувала головами. Від пер-шого звання відмовили його. Тепер же не оплачувалося тра-тити ні слова. Було зовсім не-можливо. То була глупота, щось смішного. Навіть мати не дріжала, як передче, коли подумала, які небезпеки гро-зять від моря. Так напевно знала вона, що її син, ніколи не літатиме в повітрі.

Батько глумливо висловив

3 ДНЯ

ГРЯЗЬ МОСКВИ.

Ньюйорські більшовицькі ступайки з „УШВістей“ щораз побивають осяг у своїх змаганнях осягнути найвищий шебель нікчемності. Оборонили вони колись кривавий режим Сталіна, коли той виселяв сотки тисяч українських селян на Сибір, або коли мільйонами виморював голодом. Оборонили, коли він тисячами розстрілював українських письменників, учених, мистців, серед них чимало комуністів, як ось Хвильовий, Скрипник, Любченко, Шумський та інші.

А тепер ті безсоромні наемники Москви стараються на приказ Москви зогидити одну з найкращих сторінок нашої історичної минушини, а саме спробу гетьмана Мазепи визволити Україну з обіймів Москви, знід настирливого втручання Петра Першого, який, за словами Т. Шевченка, „розпинав Україну“.

ЩО ПИШЕ БОЛЬШЕВИЦЬКА ГИДОТА.

Пинуть українськими буквами і словами ці московські запорозці про цей полтавський бій у своїй газеті з 22. липня ц. р. таке: „В Радянському Союзі обходжено роковини полтавської битви — шведсько-російської війни, в якій тодішній гетьман України Мазепа відіграв роль зрадника, ставши по стороні шведської інтервенції“. А в тім же самім числі, в статті якогось В. Дидиченка під заг. „Герої визвольної боротьби“, ці московські лакеї знов називають Мазепу „зрадником“; а водночас славословлять московського царя Петра I. та його генералів Шереметева й Келіна, які під Полтавою 1709 року осягнули перемогу над шведсько-українськими військами.

ПРОГРА ПІД ПОЛТАВОЮ, ЦЕ ГРІБ УКРАЇНИ.

Всі історики однодушно стверджують, що бій під Полтавою був початком кінця політичних аспірацій України тодішньої доби. По тім бою Москва касувала автономні права України одні за другими, а в 1722 році вже була впроваджена перша „Мало-

русская колегія“, що зносила всі виборні і законодавні установи України й правила Україною в імені царя, під безпосередніми наказами з Москви.

Як згадує, Тарас Шевченко гостро таврував Петра I. за його імперіалістичну політику в Україні й називав його „це той, що розпинав матір Україну“. Тепер ця більшовицька гидота вихваляє царя Петра й називає Мазепу „зрадником“. Та заміне те, що водночас більшовицькі лакеї чваняться тим, що більшовицька влада „вшанувала Шевченка“ й навіть поставила йому пам'ятник. Чи можна вшанувати поета лише пам'ятником, не вшанувавши його писань, його навчань, його провідних думок?

СИМВОЛІКА ПОЛТАВСЬКОГО БОЮ.

Бій під Полтавою, хоч скінчився прогрою для визвольних змагань України, він став символічним; бо він підкреслює, що між Москвою й Україною є величезна прірва, що ці два краї є цілковито окремими, з своїми відмінними й розбіжними політичними, економічними й духовними змаганнями.

Тому й пам'ять про цей полтавський бій так глибоко вкорінена в душі українського народу. Та це і є причиною великої ненависти Москви до цього символічного бою й тому Москва, царська, „демократична“, чи більшовицька, все старається той бій в очах українських мас спотворити.

ЩО РОБИВ ЦАР ПЕТРО?

Вигравши цей бій, цар Петро не задоволься тим, що переможений Мазепа утік з рідного краю, а навіть незабаром умер. Ні, цар Петро звелів до всіх церков по всій Московії й Україні підчас кожного богослуження виклинати його ім'я. По царю Петрі прокляття по церквах продовжувались аж до розвалу царської імперії в 1917 р.

ТЕПЕР БОЛЬШЕВИКИ ЦЕ ПРОДОВЖУЮТЬ.

А більшовики, які ніби лають своїх попередніх царів за їхню зверхню і внутрішню політику, почали робити те саме, що робили царі, й давали їм зогиджувати Мазепу за його бій під Полтавою. Чому вони це роблять? Бо вони в своїй захланній імперіалістичній політиці крок у крок ступають тими самими

шляхами, якими йшли царі. А бій під Полтавою має далі свою символічну силу і далі нагадує українцям про ризики Москві й Україні, а також нагадує їм про те, що робота, зачата під Полтавою в 1709 році, ще не скінчена: її треба продовжувати.

Критика.

Хтось зробив одному нашому критикові закид:

— Ви відважуєтесь видавати осуд про книжку, навіть не дочитавши її до кінця! На те критик:

— А чи конкретно треба випити аж цілу бочку вина, щоб би пізнати, який воно має смак?

В суді.

— Чим ви поясните, підсудний, факт, що звинувачення вашої жінки в цілості заперечують ваші?

— Моя жінка, високий суде, не може жити без цього, щоб не говорити щось іншого, як я.

Шотландка гримас на муча: — Бійся Бога, Сміс, наш син проковтнув однопенсову монету.

— Дай спокій, завтра його іменниці...

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН

Історичний роман. Написав Федір Дудко. Літературна бібліотека „Української культури“ ч. 1. Видавництво „Українська культура“. Львів. Ілюстрації М. Бутковича. 3 друкарні Національного Товариства в Львові. Книжка великої 8-ки, стор. 239. Це перший том повісті, що має назву „Між Синьом і Харитом“.

ЗМІСТ: Серед пенатів (має 13 розділів). На гетьманському бенкеті (8 розділів). Дядько й небожа (5 розділів). Орел не ловить мух (17 розділів). В тексті 6 малюнків на цілу сторінку. На задній обгорітці читаємо отсі слова: „На виченні подій минулого сталимо свої характері й куюмо шляхи до кращого майбутнього. Юнаїне видання. У пам'яті 250-ліття (1687—1937) обрання на гетьманство нашого найближшого державника, його Милости гетьмана Івана Мазепи. Хай ця юнаїсна книжка дійде до рук кожного українця!“

Книжка написана з великим розмахом. У ній багато рижних історичних документів і описів рижних подій на гетьманському дворі. Добре змальований характер Мазепи і його тонка політика.

Ціна \$1.75.

Замовляйте в „Свободі“:

„СВОБОДА“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Праця для села Славна.

Старанням Комітету односельчан села Славна, повіт Зборів у Галичині, котрого цілком є допомогти рідному селу Славній, яку то працю започатковано недавно, зібрано дотепер уже \$352.

На листу ч. 1, на яку збирали грошеві датки п. Михайло Петрик і п. Василь Перій у Нью Йорку, зложили: М. Петрик і пані Анна Бурдига з Асторії, Л. Ай., по \$25; Василь Перій \$20; по \$10: М. Креховець, пані І. Кривицька, А. Козмишин і А. Шпак; по \$5: З. Розвадовська, Ю. Гомзик, М. Цвігун, М. Періг, Д. Ксьондзів, С. Івашків; М. Паньків \$4; по \$3: Г. Трухан, І. Періг, П. Оленіч; по \$2: І. Бикайло, Ф. Гарматюк, І. Заяць, І. Дугас, М. Гоник, М. Мархощий, Д. Скоцко, І. Нежава; І. Дячук \$1.50; по \$1: І. Зиграй, А. Левенець, І. Олійник, В. Терещук, Е. Кривень, І. Сидор, В. Якиміцький, Н. Луцер, М. Хомяк, В. Оліш, М. Козилець, Г. Неживий, С. Кулик, С. Паламар, І. Слюсар, Е. Боднарчук, М. Бліхарський, Д. Гула, І. Кривуцький, Д. Шагай, П. Семків, О. Світлик, М. Пізнак, Т. Б., Г. Цибрицький, Н. Стасюк; по 50 ц.: І. Скіба, І. Гузар, І. Гусяк, М. Левницький, Н. Близняк, М. Боднар; по 25 ц.: А. Гірак, Ю. Семків.

На листу ч. 2 збирали Ілля Диган і Марія Лучка з Дітроїт, Міш. Зложили Ілля Диган \$15; Марія Лучка \$10; по \$5: Н. Нямен, М. Баріда, Д. Стельмах, П. Нескович; по \$2: З. Глух, І. Свірський; по \$1: Д. Опшанський, А. Корп. Загально на обі листи зібрано \$252. З влаштованого балу в травні ц. р. в Нью Йорку чистий дохід вніс \$100, що разом робить \$352.

З тієї суми виплачено на руки Комітету в селі Славна \$76, за посередництвом пані Дорки Стельмах; \$200 переслано тому ж Комітету через „Об'єднання“ в Америці; \$74 лишається покищо ще в руках нижче підписаного Комітету в Нью Йорку, бо збірки продовжуються.

За Комітет: Михайло Петрик, Василь Перій, В. Івашків, М. Періг. — Подав Дубнянин.

РОБІТНИЧІ ШКОЛИ ПРИ WPA

Останній звіт WPA про освітню працю говорить, що в двадцятьох стейтах під її зарятком існують робітничі школи. Більшість знаходиться в промислових осередках. Учні в цих школах є переважно членами робітничих юній. Вони вивчають історію робітничого руху, парламентарного права, економіку, англійську мову й учаться публічно промовляти. Крім цього в робітничих школах WPA є ще багато інших курсів, на яких приготують робітників до активної й хоєсної праці в юніях та поширюють їх знання економічних відносин взагалі.

Такі школи для піднесення загального знання робітника зорганізовано з ініціатиби й при допомозі провідників місцевих робітничих юній. Наука в цих школах ведеться новим практичним способом. Учасники робітничих курсів не є лише пасивними слухачами даного предмету, але беруть живу участь у дискусіях і спільно обґрунтовують набуте знання.

Робітничі провідники є того переконання, що в цей спосіб людина краще і скоріше опановує предмет, ніж тоді, як вона є пасивним слухачем формального викладу. Найкраще опановується наука лише тоді, як студенти спільно де-

мократичним способом даний предмет обговорюють.

Візьмім, наприклад, науку англійської мови. В робітничій школі нема ні студентів, що слухають викладу і відпо-відать на питання, ні вчителів, що безперервно викладає предмет. Там усі вчать разом. Один з учнів читає робітничий закон добрих взає-мовідносин, а решта студентів уважно слухає, бо це для них важна справа. Вони цікавлять-ся не лише композицією робітничого закону, але й тим, що саме він означає.

В робітничих школах дуже часто досліджують такими важними документами — розбирають їх, переписують їх взичайною, простою і кожному зрозумілою мовою і перекладають чужими мовами. В такий спосіб робітники вчать-ся не лиш англійської мови, але також пізнають робітничі закони. Крім правописів вони ще присвоюють собі знання з області законодавства.

В робітничих школах учня вважається не лиш як члена суспільності, але теж як члена робітничої класи. А це дуже важне. В науці англійської мови підбирається таких метод, щоб учня зацікавити; а зацікавиться він тоді, коли крім мови навчиться ще чо-гось практичного.

В робітничих школах при WPA можна багато дечого навчитись, бо крім науки англійської мови є курси громадянства, парламентарного права, красномовства, економіки, суспільної гігієни. Є також курси вивчення драматичної штуки, курси для початкових письменників, мистецтва і рижних фахів. Усього там можна навчитись.

Наукова програма в тих школах так уложена, що кожна особа може вибрати собі найбільш підходящий предмет. Провідники робітничих юній дуже радо допомагають охочим до науки робітникам організувати потрібні для них курси і завше стараються знайти відповідне місце для сходин.

До стейтових канцелярій освітньої діяльності WPA на-пливає з рижних сторін усе більш і більш домагань, щоб вона поширила наукові курси і дала нагоду робітникам учи-тись.

Треба зазначити, що за науку ніде нічого не платиться. Ці курси є безплатні. Як збереться 12 чи більше людей, що хочуть учитись, то зараз можна отворити курс і почи-нати науку. Вчитись можна, кого хто хоче. По інформації можна звертатись або до про-відників місцевих робітничих юній, або до інспекторів робітничих шкіл при WPA в стейтах: Аркензо, Каліфорнія, Іллінойс, Колорадо, Джор-джія, Флоріда, Індіана, Айо-ва, Кензас, Монтана, Місисіпі, Нью Йорк, Огайо, Пенсильве-нія, Савт Каролайна, Юта, Вашингтон, Род Айленд і Ви-сконсин.

ЯК ПРИЙШЛО ДО ВИРИШАЛЬНОГО ПОВСТАННЯ ПРОТИ ПОЛЬЩІ ЗА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Відомий український історичний повістяр
АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ
малює цю цікаву добу
В СВОЇЙ ПОВІСТІ ПІД ЗАГОЛОВКОМ

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Повість починається віданням 14-літнього Богдана Хмельницького, сина Михайла Хмельницького, сотника чигиринського полку реєстрових козаків, до езуйтського ліцею у Львові, та доведена до моменту, коли нелюдський сусід-лях розбив сімю й родинне життя Богдана Хмельницького й коли Хмельницький рішається шукати пістми за свої особисті кривди, направляючи кривди ворогів супроти всього українського народу. Читач пізнає всі визначні дієві особи, що грали чільну роль у великих переворотках тих часів, що остаточно змінили зовсім історію східної Європи.

З портретом автора й передмовою.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляйте:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЗНАЙШЛАСЯ ДИТИНА, ЩО ЗАГУБИЛАСЯ В ЛІСІ.

У місцевості Дугалд, Ман, 3-літній Івас Грэм, що був з батьком у лісі при рубанні дров, відійшов від батька і загубився. Батько, завваживши несприятельство Іваса, почав пошукування в лісі. Коли хлопця не знайшов, повідомив свою жінку, а далі й сусідів, які в числі 40 осіб розбіглися по лісі і шукали дитини майже цілу ніч.

На другий день рано-в-год 9-тій дитина, ціла й здорова, показалася на подвір'ю сусідньої фарми.

З партією, що пошуквала хлопця, був поліцейний пес Султан, який є власністю королівської канадської кінної поліції.

ПРИСУД ПОТВЕРДЖЕННЯ.

Апеляційний суд у Реджайні потвердив присуд судді Маклейна в Гомбодді останньої березня, який узяв В. Мандрика, крамаря з Кадворту, винуватим обману саскачеванського уряду в роздачі допомоги в сільським муніципалі Фіш Крік.

Засуд Мандрика на два і пів року в'язниці в Принс Альберті остався правосильний. Юлій Сироїшка, директор допомоги у Фіш Крік, дістав таку саму кару, коли признався до подібної провини.

Апеляційний суд заявив, що розправа була переведена добре і що виданий присуд є відповідний.

СКІЛЬКИ Є ВИРОБЛЕНОЇ ЗЕМЛІ В КАНАДІ.

В цілій Канаді є 74,000,000 акрів виробленої землі, з чого 55,700,00 акрів припадає на степові провінції. Кожного року 54,600,000 акрів землі в степових провінціях є під завісами або зорані на сомерфалов. Під сомерфалов є звичайно 13,000,000 акрів землі в степових провінціях кожного року. З 40,000,000 акрів ренчової і невиробленої землі в Канаді 3,000,000 акрів припадає на степові провінції.

СОВІСТЬ ЙОГО ГРИЗЛА Й ПОВІСИВСЬ У ВІЗНИЦІ.

В манітобській в'язниці Гелінгі відсиджував 9-місячну кару за вбивство своєї 6-літньої дочки. Стів Айлер з Вінніпегу. Дитина померла через удурення від шмаття, яку батько зажав у її рот. Але видно, викиди совісті були для нього більшою карою як 9-місячна в'язниця, бо повісився на вентиляторі, обмотавши простирало довкола ший.

МОНТРЕАЛ ЗБАНКРОТУВАВ.

Найбільше канадське місто — Монреаль опинилось у фінансових клопотах. Управа міста не має чим виплатити за-помоги (реліфу) своїм мешканцям і не має де позичити грошей. Банки, які вже дали місту 40 мільонів доларів, більше не хотять позичити. Провінційний уряд позичив управі міста \$490,000, але тих грошей стане на один тиж-день.

те, що всі мали на думці: „Щож, хлопце, мені здається, ти муситимеш вдоволятися тим, коли будеш дивитися, як голуби літають.“

Всі стали сміятися.

Цей сміх хопив дитину за серце. Він утратив відвагу, залкався, став розглядатися довкола. Та знайшов іще стільки сил, щоби сказати: „Є ще щось, чим я хотів би бути...“

Всі відітхнули з полекшею. Мати вірила, що хлопець скаже тепер щось відповідного.

— Кажі, — сказав батько — лише знову не плети дурниць. Скажи нарешті щось розумного.

Хлопець відповів несміливо та вже задалегідь сумнівався в успіх: Як також рад би бути — музиком...“

Всі розчарувалися. Зате не всі були одної думки. Вуйко та хресний батько думали, що то не так легко бути добрим музиком. Вони знали, яку то славу здобувають концертні музиканти та які маєтки збивають. Коли пощастило... Мчти й тітки дивилися на справу не так рожево. Уявляли собі музиків, які бувало виривають на рижних святах — обідрані, неща-

сливі, погано плачені!... Батько покрутив носом: то вже краще моряком!

Настала мала суперечка. „Печені голубці не влетять йому самі у рот“, сказав хресний батько та вуйко до неуступчивого батька. Батько згодився спитати сина, заки ще відмовив його бажанню: „А на якому інструменті хотів би ти грати?“

„Я хотів би бути капелмайстром!“

Всі зареготалися. Це був новий удар для хлопця. Так само гарно, як кермувати кораблем або літаком, мусить бути правити ритмами й тонами. То було таке саме, неозначене, неясне бажання. Бажання, бути паном великих, дивних, таємничих річей, замісць, щоб вони мали над ним володіти. Хто зна, чи море, повітря та музика не відкриють йому своїх тайн.

А тимчасом родина розважала добрі та злі прикмети музичного звання. Батько порішив справу коротко. „Як би й не було, — сказав він — ми дамо його до блаватної крамниці. Хай плаває по морі перкалів і флянел, а в повітря буде зніматися по драбинах, зволах і полицях. Замість диригентською батуту, може

вимахувати ліктем. Пізніше, як підросте, може собі робити, що захоче. Я бодай віддам його на науку практичного звання. Ніхто не заперечить нічого, навіть хлопець не сказав нічого, лише був дуже пригноблений.

А вони думали, що він годиться на це...

ПІД ПРАПОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

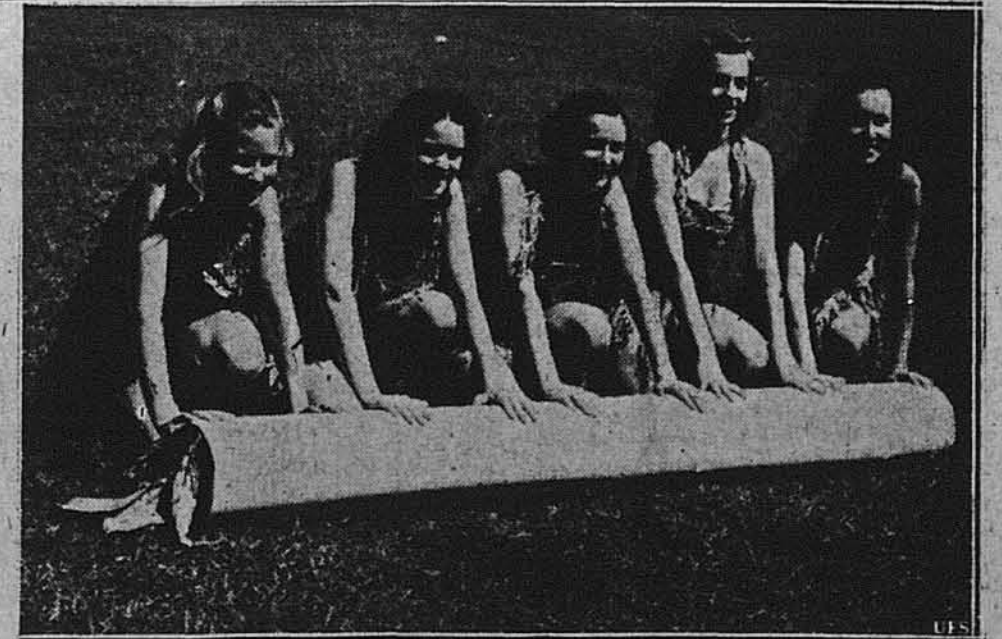
Історичне оповідання. Написав І. П. Горинський. З передмовою Миколи Голубця. Видавництво „Українська бібліотека“. Накладом Івана Тиктора, Львів. Ст. 127. Книжка має 20 розділів.

У цім оповіданні розповідається про рижні пригоди двох українських студентів у Львові, що вибиралися на вищі науки до Києва й опинилися у війську Хмельницького. Тут описані докладно подвиги полк. Семена Височана, що був провідником українських повстанців у Галичині.

Ціна (в оправі) 75 цнт.

Замовляйте в книгарні „Свободи“:

„Свобода“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

НА ЧАСІ.

Пять краєуць во-стейту Вірджинії скручують велитенський папірос, щоб розголосити Краєве Тіотіонове Свято, що має відбутися в Савт Бостоні, Вірджинія, в днях 7. й 8. вересня.

ПОСМЕРТНИ ВІСТ

ЧАСОПИС "СВОБОДА".